

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 580/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť S., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2012 doručená sťažnosť S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012 a žiada vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľa S., a. s. podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 07. 2012, sp. zn. 5Cdo/95/2012, porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 07. 2012, sp. zn. 5Cdo/95/2012, a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby v nej znovu konal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný úplne nahradiť sťažovateľovi trovy konania do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia, k rukám advokáta JUDr. R. K. “

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka uzavrela 9. februára 1999 s E. V. (ďalej len „žalobkyňa“) zmluvu o dôchodku, predmetom ktorej bolo právo na doživotné vyplácanie peňažného plnenia z podporného dôchodkového fondu sťažovateľky v sume 10 290 Sk (341,57 €) vždy k pätnástemu dňu kalendárneho mesiaca až do dožitia žalobkyne.

Sťažovateľka 26. októbra 2009 uvedenú zmluvu o dôchodku vypovedala a ako dôvod výpovede uviedla využitie zákonného práva podľa § 582 Občianskeho zákonníka.

Žalobkyňa sa v konaní pred Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 17 C 103/2010 domáhala proti sťažovateľke ako žalovanej zaplata sumy 341,57 € s príslušenstvom. Žalovaná suma predstavovala sťažovateľkou nezaplatenú splátku dôchodku za mesiac apríl 2010. V konaní pred všeobecnými súdmi bola medzi jeho účastníkmi sporná najmä právna otázka, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 17 C 103/2010-79 zo 16. decembra 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyni sumu 341,57 € s príslušenstvom, keďže podľa právneho názoru okresného súdu je zmluva o dôchodku zmluvou na dobu určitú a výpoveď zmluvy o dôchodku sťažovateľkou je neplatná. Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. Podstatou podaného odvolania bol jej nesúhlas s posúdením platnosti zmluvy o dôchodku a neplatnosti výpovede tejto zmluvy z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, konkrétne právneho názoru okresného súdu, podľa ktorého je zmluva o dôchodku zmluvou uzavretou na dobu určitú (do dožitia oprávnenej osoby).

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 11 Co 95/2011-140 z 23. augusta 2011 rozsudok okresného súdu v zmysle § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012 tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 OSP, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému tento opravný prostriedok nebol prípustný, a napadnutým rozsudkom sa preto nezaoberal z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka odôvodnila tvrdené porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru smerujúce proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012 tým, že najvyšší súd meritórne jej dovolanie neprerokoval, hoci na takýto postup boli splnené podmienky, pretože sťažovateľke bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že krajský súd sa pri rozhodovaní o podanom odvolaní nevysporiadal s odvolacími dôvodmi uplatnenými sťažovateľkou v odvolaní, a svoje rozhodnutie preto neodôvodnil v súlade s požiadavkami § 157 ods. 2 OSP: *„Odvolací súd sa v rozpore so zákonom nevysporiadal s právnou argumentáciou:*

a/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre rozpor so zákonom (článok III. odvolania),

b/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre neurčitosť vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok (článok IV. odvolania),

c/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre neurčitosť vo vymedzení osoby oprávnenej z tejto zmluvy (článok V. odvolania),

d/ odôvodňujúcou to, že ak by posudzovaná zmluva o dôchodku bola platnou, právo na plnenie by zaniklo pre dodatočnú právnu nemožnosť plnenia (článok VI. odvolania),

e/ odôvodňujúcou, že zmluvu na dobu určitú nemožno viazať na takú právnu skutočnosť, s ktorou priamo zákon spája zánik zmluvného vzťahu (článok VII. odvolania).“

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej poukázala na to, že je nezlučiteľné so zásadou spravodlivosti konania, ak sa rozhodnutie odvolacieho súdu nezaoberá odvolaním brojacim práve proti dôvodom uvedeným v rozhodnutí súdu prvého stupňa. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012 uviedla, že týmto uznesením bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že najvyšší súd „*odmietol naše dovolanie napriek tomu, že bola daná prípustnosť dovolania a to podľa § 237 písm. f) O. s. p.*“ a navyše najvyšší súd „*neodôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p.*“. Dovolanie bolo [§ 237 písm. f) OSP] podľa názoru sťažovateľky prípustné preto, že odvolací súd jej odňal možnosť konať pred súdom tým, že svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil a prevažnou väčšinou jej argumentov sa vôbec nezaoberal. Viaceré právne argumenty uplatnila sťažovateľka až v odvolacom konaní (napádajúce platnosť zmluvy a odôvodňujúce zánik žalobkyňou uplatneného práva), preto sa okresný súd nimi nemohol zaoberať a ani odvolací súd sa s nimi nemohol vysporiadať iba odkazom na jeho rozhodnutie. Najvyšší súd svoje rozhodnutie síce odôvodnil pomerne rozsiahlo, avšak iba všeobecne, nevenoval sa podstatným a konkrétnym dôvodom uvedeným v dovolaní sťažovateľkou. Najvyšší súd sa nevysporiadal s dôvodom dovolania, ktorým bola právna argumentácia sťažovateľky uvedená už v podanom odvolaní (tak ako je už uvedená). Ak dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo dostatočne odôvodnené, bol povinný uviesť, s ktorými konkrétnymi dôvodmi uvedenými sťažovateľkou v jej odvolaní sa nemusel odvolací súd zaoberať, pretože boli pre vec nevýznamné, a ako sa vysporiadal s argumentmi pre vec podstatnými.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr.

I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté [§ 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 OSP]. Podstatou sťažnosti je námietka nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia a tvrdenie sťažovateľky, že dovolací súd meritórne neprerokoval podané dovolanie, hoci bolo prípustné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia

bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky ústavný súd tiež zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Na citovaný právny názor nadväzuje ustanovenie § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ústavný súd preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 95/2012 z 30. júla 2012 a v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na relevantnú časť jeho odôvodnenia:

„So zreteľom na odporcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednáwanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo v dôsledku postupu

súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní vecí postupovali v súlade s právnymi predpismi a odporcovi neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov. ...

K odňatiu možnosti odporcu pred súdom konať a k porušeniu práva na spravodlivý proces malo podľa jeho názoru dôjsť nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že táto námietka odporcu nie je dôvodná. ...

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypořadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľný. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil, že medzi účastníkmi došlo k uzavretiu Zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu, ktorú posúdil ako zmluvu o dôchodku uzavretú v zmysle § 824 a nasl. Občianskeho zákonníka na dobu určitú, t. j. do dožitia príjemcu, na základe čoho ustálil, že

výpoveď z predmetnej zmluvy o dôchodku z 26. októbra 2009, daná navrhovateľke odporcom, je neplatná.

Odvolačný súd v odôvodnení rozhodnutia v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. skonštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa a v dostatočnej miere uviedol, v čom spočíva podstata námietok odporcu a dostatočne sa s nimi skutkovo a právne vysporiadal. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odporcu.

Dovolaateľ v dovolaní tiež namietal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa (a s odkazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p.) aj odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

... O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav) je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia odporcu boli opodstatnené, ním uvádzané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutých rozhodnutí, nezakladali by ale prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či súdy použili na zistený skutkový stav správny právny predpis a či ho aj správne aplikovali, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad ale v danej veci nejde. ...

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O.s.p., § 239 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcu v súlade s § 219 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska vecnej správnosti.“

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľky vo vzťahu k jej námietke o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia zjavne neobstojí. Najvyšší súd dal jasnú, zrozumiteľnú a vyčerpávajúcu odpoveď, z akého dôvodu považoval dovolanie sťažovateľky za neprípustné. Odôvodnenie jeho rozhodnutia spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľky.

Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky podľa § 219 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 OSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, pričom tento svoj názor aj dostatočne odôvodnil. Za tejto situácie nemožno najvyššiemu súdu vyčítať, že sa dovolaním sťažovateľky meritórne nezaoberal.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítat' s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednak tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

Argumentácia sťažovateľky k zásadnej právnej otázke, t. j. či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou, je problémom právneho posúdenia veci (výklad a aplikácia § 842 a § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Nesprávne právne posúdenie veci je jedným z dovolacích dôvodov, prípustnosť dovolania však samo nezakladá.

Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f) OSP znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). Ústava však neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu ustanovuje v zmysle čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy Občiansky súdny poriadok, ktorý predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak na rozdiel od taxatívne vymenovaných väd ich považuje za relevantný dovolací dôvod [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom

dovolání, ktoré je procesne prípustné; vada takejto povahy sama osebe však prípustnosť dovolania nezakladá. Ústavný súd v spojitosti s uvedeným ďalej poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011).

So zreteľom na právne závery ústavného súdu vyjadrené v niektorých jeho nálezoch (II. ÚS 261/06, I. ÚS 393/08 a I. ÚS 342/2010) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú procesné nedostatky, ku ktorým došlo v postupe súdov v rámci občianskeho súdneho konania (II. ÚS 148/09). Keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno výnimočne (len v osobitne zákonom ustanovených prípadoch) napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti, dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle ku konfliktu dvoch do určitej miery protichodných (verejných) záujmov, a to záujmu na ochrane základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a záujmu na ochrane právnej istoty ako ústavného princípu vyplývajúceho z čl. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty, ktorý do určitej miery „obmedzuje“ právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení (I. ÚS 346/2012).

Najvyšší súd preto nemohol brať zreteľ len na sťažovateľkou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať aj na to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu.

Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania správne uprednostnil ústavný princíp právnej istoty, lebo sťažovateľkou namietaný nedostatok odôvodnenia rozsudku krajského súdu (ako aj okresného súdu) nevykazoval znaky odňatia možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP.

S takýmto záverom najvyššieho súdu sa ústavný súd v celom rozsahu stotožňuje, pričom konštatuje, že rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu, resp. ich odôvodnenia, spĺňajú všetky požiadavky, ktoré vyplývajú z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu, a to s poukazom na už citované časti odôvodnení rozsudkov okresného súdu a krajského súdu.

Najvyšší súd tak vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k plne akceptovateľnému záveru, že skutkové a právne závery krajského súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a že odôvodnenie ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP). Za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno považovať to, že krajský súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sťažovateľky.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu odmietajúce dovolanie sťažovateľky z dôvodu jeho neprípustnosti, ako aj celé odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory najvyššieho súdu svojimi vlastnými.

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že v obdobných veciach sťažovateľky postupoval pri posudzovaní jej námietok zhodne (I. ÚS 346/2012, I. ÚS 356/2012, III. ÚS 148/2012).

Pretože ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil neprípustnosť dovolania vo veci sťažovateľky, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý by popieral ich účel a zmysel, nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným

porušením práv sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o jej dovolaní. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľky odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pre úplnosť ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že aj po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu (v spojení s dôvodmi rozsudku okresného súdu) dospel k názoru, že zo záverov odvolacieho súdu týkajúcich sa kľúčového právneho problému spočívajúceho v hľadaní ústavne akceptovateľnej odpovede na otázku, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia dotknutých ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v tomto prípade Občianskeho zákonníka), ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu.

Podľa § 842 Občianskeho zákonníka zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku.

Podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrt'roka.

Ústavný súd k tejto právnej otázke už vyslovil právny názor v náleze sp. zn. II. ÚS 26/2012 z 25. apríla 2012, v zmysle ktorého by bolo v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola (v takýchto prípadoch) narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek takýto zmluvný vzťah ukončiť. Preto je v takýchto prípadoch vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

S odvolaním sa na tieto skutočnosti a právne závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky predstretými v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2012